

A Natura 2000 területekről szóló kormányrendelet jogértelmezéséről

Siófok, 2006. december 7.

Dr. Gáspár Vera

Természetmegőrzési Főosztály

A rendelet célja

- Közösségi jelentőségű, valamint a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok, illetőleg fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása;
- A Natura 2000 területeken a fenntartható gazdálkodás feltételeinek biztosítása;
- Biológiai sokféleség megőrzése.

A rendelet céljai elérését biztosító jogi háttér

- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény és a végrehajtására vonatkozó jogszabályok védett területekre, fajokra vonatkozó rendelkezései;
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 201/2006. (X.2.) Korm. rendelettel módosított 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet Natura 2000 területekre, közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre vonatkozó szabályai;
- A természetes élőhelyek, illetve a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló 92/43/EGK tanácsi irányelv;
- A vadon élő madarak védelméről szóló 79/409/EGK tanácsi irányelv;
- Közösségi jogi iránymutatások, útmutatók, jogesetek!!!

www.curia.eu.int, www.európa.eu.int/eur-lex/

Fogalmak

- Területlehatárolás stációi a fogalmakban is tükröződnek (SPA, pSCI, SAC, jelölt, jóváhagyott);
- A rendelet hatálya alá tartozó fajok, élőhelytípusok meghatározása;
- És ami a célok eléréséhez elengedhetetlen: az élőhely és faj kedvező természetvédelmi helyzetének megfogalmazása

A rendelet hatálya

- a különleges madárvédelmi terület
- jelölt Natura 2000 terület
  - Csatlakozástól 2004. május 1.
  - csatlakozástól
- a jóváhagyott Natura 2000 terület
- a különleges természetmegőrzési, illetve kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
  - Bizottság általi jóváhagyástól
  - jóváhagyást követő legkésőbb hat éven belül

Natura 2000 terület

Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja

- A gazdasági, társadalmi és kulturális igények figyelembe vételével kell eljárni, de úgy hogy
- a környezet és természet minőségének magas szintű védelmét és javítását biztosítani tudja (RSz. 2 és 6.cikke)

A Natura 2000 területek lehatárolása

- különleges madárvédelmi területek kialakítása, valamint a különleges és a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek jelölése;
- Érintett hrsz.-ek közleményben való közzététele;
- Panaszok felülvizsgálata, hrsz.-ek ellenőrzése;
- Hrsz.-ek miniszteri rendeletben való kihirdetése;
- MePAR-ban tematikus fedvényként feltüntetés;
- MePAR és az ingatlan-nyilvántartás adatainak összevetése;
- Hrsz.-eket tartalmazó miniszteri rendelet módosítása;
- Új területek jelölésekor az egész lehatárolási eljárást le kell folytatni, a 9. számú mellékletben szereplő szempontrendszerrel figyelembe véve.

A Natura 2000 területek lehatárolása 2.

- A lehatárolási eljárás állásától függetlenül a jelölt Natura 2000 területekre a hatályos rendeletet és egyéb jogszabályokat alkalmazni kell!!!
- Hatósági eljárások a helyrajzi számokat tartalmazó miniszteri rendeletre alapozva lefolytathatóak.
- A támogatások folyósítása pedig, majd a MePAR alapján fog történni.

A Natura 2000 területekre vonatkozó támogatások és kártalanítás

- A kártalanítások tekintetében a Tvt. 72. §-a, valamint a 276/2004. (X.8.) Korm. rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.
- Védett természeti területeken: Tvt. 72. § (1), Korm. r. 5. § (1) a),
- Védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területeken: Tvt. 72. § (4), Korm. r. 5. § (1) d).
- A támogatási rendszer kiépítésére az FVM-től függően külön jogszabályokban kerül majd sor.

A Natura 2000 területekre vonatkozó alapvető szabályok

- 7. § helyett „védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 terület” kifejezés használata.
- Védett természeti területekre a Tvt-t, valamint végrehajtási jogszabályait kell alkalmazni.
- Helyi jelentőségű védett természeti terület esetén a helyi önkormányzati szabályokat is figyelembe kell venni.
- Védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területeken a Natura Korm. rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni.
- Természeti területeken a Tvt. 21. § (1) szerint kell eljárni.
- Átfedések esetén az elővigyázatosság elve értelmében a szigorúbbat kell alkalmazni.

A Natura 2000 területekre vonatkozó alapvető szabályok 2.

- A Natura 2000 terület jelölése, lehatárolása előtt jogszerűen engedélyezett tevékenység az engedély érvényességének idejéig „korlátozás nélkül” folytatható.
- Ha a fenntartási céljainak elérését veszélyezteti vagy sérti, akkor mégis korlátozható, megtiltható.
- „Jogszerűen engedélyezett”: Európai Unióhoz történt csatlakozást követően az irányelvekben foglaltakat az engedélyezési eljárásokban már figyelembe kellett venni (még ha nem is ültettük át megfelelően a közösségi joganyagot).
- A Kvt. 73. § (1) bekezdése alapján az egyes tevékenységek környezetre gyakorolt hatásának feltárására és megismerésére, valamint a környezetvédelmi követelményeknek való megfelelés ellenőrzésére környezetvédelmi felülvizsgálatot rendelhet el.

A Natura 2000 területekre vonatkozó alapvető szabályok 3.

- A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza.
- tevékenységének a folytatásától eltiltja, vagy
- korlátozza, és/vagy
- eredeti állapot helyreállítására kötelezi,
- helyreállítási és fejlesztési feladat elvégzését írhat elő (kiegyenlítő intézkedés)

Eredeti állapot helyreállítása, kiegyenlítő intézkedés

- Eredeti állapotra vonatkozó információk összegyűjtése,
- Lehetséges helyreállítási intézkedések meghatározása, sorrendje, ütemezése, határideje, ellenőrzése, költségekről való döntés, stb.
- A környezeti károk megelőzése és helyreállítása tekintetében a környezeti felelősségről szóló 2004/35/EK Irányelv fogalmai, valamint 1. és 2. számú mellékletei, valamint a
- EUROPEAN COMMISSION Non paper az irányadó

A Natura 2000 területekre vonatkozó alapvető szabályok 4.

- Amennyiben a tevékenység engedélyezése nem a felügyelőség hatáskörébe tartozik, akkor a felügyelőség a fenti intézkedések érdekében az engedélyező hatóságot megkeresi.
- Engedélyhez nem kötött tevékenységek esetén is korlátozza, felfüggeszti vagy megtiltja a tevékenységet, ha súlyos vagy helyrehozhatatlan károsodásának veszélyével jár. (pl. vízügyi kezelési munkák)
- mező-, illetve erdőgazdálkodási tevékenység kivételével.

Engedélyezési eljárások

A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen a felügyelőség **engedélye szükséges**:

- a gyep feltöréséhez, felülvetéséhez, faültetvénnyé alakításához;
- a terület helyreállításához; (más célú hasznosítás szakhatósági hatáskörbe került)
- az erdőkről és az erdő védelméről szóló törvény hatálya alá nem tartozó fa, facsoport, fás legelőn lévő fa kivágásához, telepítéséhez;
- a talajfelszínen, száznál több fő részvételével zajló közösségi és tömegsportesemény rendezéséhez, valamint a technikai jellegű sporttevékenység folytatásához. (szűkült az alkalmazási köre)

Nem kell engedély: a közút, a vasút, az energetikai hálózat fenntartásához, kezeléséhez elengedhetetlenül szükséges tevékenységek esetén (pl.: út menti fakivágás, kaszálás)

Szakhatósági eljárások

A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területre irányuló hatósági eljárás során a felügyelőség, illetve a külön jogszabályban meghatározott természetvédelmi hatóság **szakhatósági hozzájárulása szükséges:**

- vadaskert létesítésére,
- termőföld más célú hasznosítását eredményező területhasználathoz.

Természetvédelmi hatóság:

Országos jelentőségű védett természeti területen: általában felügyelőség, (egyes ügycsoportokban pl.: autópálya: főfelügyelőség)

Helyi jelentőségű védett természeti területen: jegyző

Jelentős hatás eldöntése

Engedélyezési vagy szakhatósági eljárásokat minden esetben le kell folytatni, ha a tevékenység a Natura 2000 területekre jelentős kihatással lehet.

Jelentős hatás eldöntése:

- a tevékenység jellege, mérete, működési feltételei, természeti erőforrás felhasználás mértéke, várható természeti hatás időtartama, gyakorisága, nagysága, kiterjedése, területfoglalása, üzemeltetés hatásai (figyelemmel a kumulálódó hatásokra is),
- tevékenység visszafordíthatatlan hatásai, balesetek kockázata, hatások eloszlása,
- terület hasznosításának módja, intenzitása
- védett, közösségi jelentőségű, kiemelt jelentőségű fajok, élőhelyek érintettségének aránya.
- 2/2005. Korm. rendelet 4.-5. §, 2. melléklete adhat támpontot,
- Ha nem tartozik a KHV hatálya alá, de 1, 3. mellékleteiben felsorolt tevékenységnek minősül (méretmegkötés nélkül) a szakhatósági eljárásokba a felügyelőséget be kell vonni!

Natura hatásvizsgálat

Minden Natura 2000 területen megvalósuló vagy arra jelentős hatást gyakorló terv, program, beruházás előtt megfelelő hatásbecslést kell végezni, a Natura 2000 terület jelöléséül szolgáló közösségi jelentőségű fajokra és élőhelyekre, valamint azok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatások becslése érdekében.

Terv, program: 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet

Beruházás: építkezések, egyéb beruházások vagy tevékenységek végrehajtása vagy a természeti környezetbe, tájba való egyéb beavatkozások, ideértve az ásványi nyersanyagok kitermelését is.

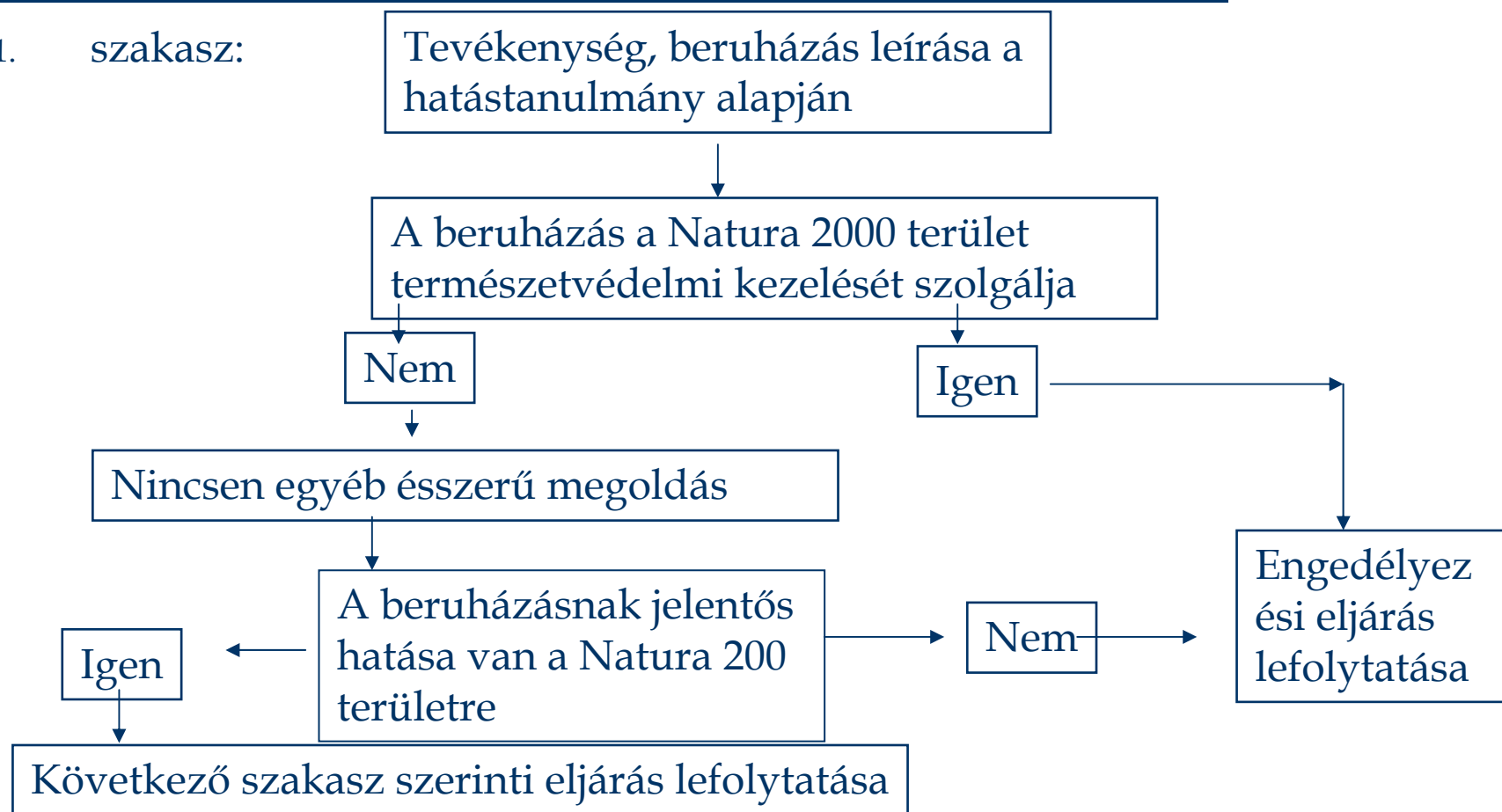
Lehető legszélesebben kell értelmezni!

Natura hatásvizsgálat 2.

- A természeti hatásbecslést az engedélyezési eljárás részeként kell lefolytatni.
- Lefolytatásáért az eljáró hatóság a felelős. Fel kell hívni a hatóságok figyelmét a jogszabályi kötelezettségeikre.
- A jelentős hatás eldöntése érdekében az eljáró hatóság megkeresheti a felügyelőséget véleménykérés céljából.
- Adatok bekérése: hiánypótlás elrendelése, npi-től szakvélemény, adat kérés, tényállás tisztázása körében felügyelőséget megkeresi, végső esetben az eljárást felfüggeszti. (Ket. 32. §)
- A tevékenység akkor engedélyezhető, ha az nem veszélyezteti vagy károsítja a Natura 2000 területet, továbbá nem ellentétes a kijelölés céljával.

Natura hatásvizsgálat 3.

1. szakasz:

Natura hatásvizsgálat 4.

2. szakasz:

A Natura 2000 területre jelentős hatással van a tevékenység

Igen

Közérdek fűződik hozzá

Engedélyezési eljárás lefolytatása

- Károkozást a lehető legkisebbre kell csökkenteni.
- Kiegyenlítő intézkedés előírása, és a Bizottság tájékoztatása (Adatlap).
- Indokolt esetben közmeghallgatás tartása (csak jóváhagyott Natura 2000 területeken).
- A Natura hatásvizsgálatot a madárvédelmi területeken is ugyan úgy el kell végezni.

Tevékenység engedélyezése - kiemelt jelentőségű fajra vagy élőhelytípusra tekintettel

- A tevékenység csak kiemelt fontosságú közérdekből (közegészség, közbiztonság, környezetvédelem) vagy az Európai Bizottság véleményének kikérése alapján egyéb közérdeknek minősülő tény esetén engedélyezhető.
- A Bizottsággal való kommunikáció megkönnyítését a 8. melléklet szerinti Adatlap szolgálja
- A Bizottsággal való konzultáció idejére az eljárást fel kell függeszteni.
- A Bizottság tevékenysége csak a közérdek tényének megállapítására irányul, a tevékenység engedélyezhetőségéről nem dönt.

Adatlap

- A kiegyenlítő intézkedések előírásáról a Bizottság tájékoztatása,
- A kiemelt fontosságú közérdek megállapítására vonatkozó vélemény bekérése,
- Természeti hatásbecsléshez minimálisan szükséges adatokat tartalmazza,
- KHV hatálya alá tartozó tevékenységek esetén a környezeti hatásvizsgálati dokumentáció természetvédelmi fejezetének részénél is felhasználható.

Egyéb rendelkezések

- Natura 2000 terület tulajdonosának, vagyonkezelőjének, használójának tűrési kötelezettsége.
- Katonai, nemzetbiztonsági titkokat tiszteletben kell tartani.
- Natura 2000 területeken a természetvédelmi bírság rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.
- Kutatás, monitorozás, jelentéstétel jogszabályi kötelezettség.

Esettanulmány

C-209/14 Ausztria vs. Bizottság (2006. március 23.)

Tényállás:

- Ausztria nem jelölte ki a Soren és Gleggen-Köblern nevű területeket, amely azonban a Madárvédelmi Irányelv (MvIr.) alapján indokolt lett volna.
- Emellett a Bodeni tó közelében futó gyorsforgalmi út építési projektje engedélyezése során nem végeztek megfelelő hatásvizsgálatot, így nem vették figyelembe a területre ható negatív hatásokat. Nem értesítették a Bizottságot az előírt kiegyenlítő intézkedésekről sem.
- A haris a MvIr. mellékletében szereplő faj, amelynek élőhelyét, életfeltételeit különleges feltételek megteremtésével kell védeni, különleges madárvédelmi területeket kell kialakítani, amelyet azonban Ausztria nem tett meg.

Európai Bíróság indokolása

- A MvIr. rendelkezéseit minden tagállamnak a csatlakozás napjáig meg kell valósítania. Ez egyrészt jogharmonizációt, másrészt gyakorlati projekteket jelent.
- Ez a rendelkezés kiterjed az Irányelv hatásvizsgálattal kapcsolatos pontjaira is (6. cikk), másrészt arra a kötelezettségre is, hogy a különleges védelmi területek megállapítása során tekintettel kell lenni minden felsorolt faj előfordulására és védelmére. Védelem során le kell fedni az összes olyan területet, amely érintett lehet az Irányelv alapján, nem lehet a minimumra törekedni.
- Az adott terület a harison kívül más védendő, földön fészkelő madár fészkelő-helye volt, tehát a kijelölés indokolt lett volna. Nem fogadható el védekezésként a gazdasági-társadalmi okokra való hivatkozás.
- Az Irányelv átvételének kötelezettsége nem merült ki a csatlakozás időpontjában, hanem szükséges annak állandó felülvizsgálata is.
- Az előzetes hatásvizsgálat figyelmen kívül hagyása és az alternatívák megfontolásának hiánya szintén az Irányelvben foglalt kötelezettség megszegése.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Várom az egyes eljárások tapasztalatait, és további jogértelmezést segítő eseteket !